

CUI BONO - co je základem kvality, nejen člověka?

„Cui bono“, staletím prověřená otázka, jež se dvacet let po změně letopočtu a více jak třicet let po změně režimu v naší zemi jeví více než důležitou. A nejen v naší zemi.

Tatínek mi kdysi vyprávěl, jak v padesátých letech černou barvičkou společně přeškrtačili s ostatními spolužáky pod vedením paní učitelky závadné pasáže v knihách. Sice ještě nechápali proč, ale nemuseli se aspoň učit. Dětské myšlení nemůže ani některé věci pochopit. To však bylo jen u autorů, jež nebyli zcela nevhodní, respektive zakázaní. Knihy zakázaných autorů se vyvážely do sběrných surovin, což u některých možná bude evokovat myšlenky Bohumila Hrabala. Hitler o několik desítek let dříve nechal knihy veřejně pálit na hranicích a kulturní svět jej proklínal. Doma jsme také měli za minulého režimu některé kousky zakázané literatury, jež jste si v knihovně vypůjčit nemohli. A co nebylo doma, tak se našlo u kamarádů. Nebo i v prostředí, jež bylo na míle vzdálené oficiálnímu směru kultury. Sám jsem, kromě jiných kousků, četl Hrabalův román „Obsluhoval jsem anglického krále“ po listech. Na tenkém průklepovém papíru, jež dnešní mladá generace nezná. Věděl jsem kdy a od koho mohu další stránku získat a komu a kdy ji mohu předat. Takový svět pod povrchem socialistické kultury. O co více se mluvilo o něčem zakázaném, o co více se některé osoby nebo jejich knihy dehonestovaly, o to více byla snaha se k ke zdrojům dostat.

Jako dítě školou povinné jsem chodil do školy, před kterou stávala socha T.G. Masaryka. Prý nejkrásnější a nejužší socha našeho prvního prezidenta od Vincence Makovského. Na podstavci před školou stála až do roku 1984, kdy byla již potřetí ve své historii sňata z podstavce (1940, 1961, 1984) a ukryta před zraky lidí. I v minulém režimu ji nikdo neboural, nekácel, nemaloval na ni. A to neměl v minulém režimu Masaryk zrovna na růžích ustláno. Od roku 1990 stojí opět na svém místě. A doufám, že do konce minimálně mých dnů tak vydrží. Když se do povědomí světa začal dostávat Islámský stát, také jsme slyšeli a viděli na záběrech, jak fanatičtí lidé bourají sochy. Ale historii změnit nelze. Tu lze jen vykládat dnešním pohledem. Nikdo dnes nemůže přesně říci, co a proč se kdy stalo, co vedlo toho nebo onoho k činu, jež vykonal. Ani historická fakta, vykládaná vítězi, nelze brát jako jednoznačné a pravdivé vyjádření daného stavu. Jak mi říkávala moje babička: „Nesuď činy druhých, když jsi neprožil dobu, v které žili.“ Moudrá žena, jež však nebyla ověčena tituly kolem jména. Ale prožitky života jí daly tu největší školu. Ne proto, že něco prožila. Ale co si ze všech částí života vzala jako ponaučení. Dnes mi připadá, že stačí právě jen ty tituly, nebo politické postavení, aby daný jedinec, nebo jedinkyně (abych byl korektní, což dělám jen velmi nerad) dokázal s nadšením jež je vidět ve starých týdenících z doby nacistického Německa, nebo v budovatelských obrazech padesátých let bourat svět. Nic nepostavili, ale bourat umí. To nadšení v očích mladých bořičů starých pořádků. A proč bořičů? Stále je od nich slyšet jen co bylo špatné, co je třeba zbourat, zničit, zapomenout, ale nehovoří o tom, co tedy oni sami udělají pro to, aby byl svět lepší. A na boření se svět kupředu neposune. Dnes tito bořiči kácí sochy, zakazují knihy, filmy. A dnes to k nám nejde z Kremlu, jak se kdysi říkávalo, ale od našeho vzoru a bratra, z USA. Dnes v Evropě, tedy té kontinentální, zatím sochy ještě stavíme. Za účasti zástupců EU Marxe, a také sochu Lenina, ve vzoru dnešní demokracie v SRN. Možná se i Koněv dočká převezení do Německa a znovu vztyčení. Jaký je tedy rozdíl mezi fanatiky Islámského státu a fanatiky liberální demokracie, jež nemá s demokracií nic společného. Leda by se někdo chtěl inspirovat romány, jež jsou možná pro některé jedince manuálem, jak zabít civilizaci a uvést do praxe knihy Huxleye, Orwella, nebo v rámci Evropy spáchat Kalergiho plán. Overtonova okna se stále otevírají, aniž by si mlčící většina vůbec všimla.

Možná se mýlím, ale to dětské myšlení se dnes projevuje i u lidí, jež jsou již ve věku dospělosti, alespoň podle legislativy. Nebo to možná není dětské myšlení, ale něco zcela jiného. Nevím, co je horší. Ale ti, co mají mezi ušima, v lebce schovaný mozek a nejen průvan, pro ty jsou všechny zákazy výzvou. A věřím, že dále budou.

Pod Ještědem, 3.7.2020

Ing. Ludvík FILIP